

Парламент збільшив штат НАБУ до тисячі осіб: як це вплине на боротьбу з топкорупцією

У грудні минулого року Верховна Рада ухвалила низку «євроінтеграційних» законів. Один з них стосувався Національного антикорупційного бюро України (НАБУ), а саме — збільшення штату установи на 300 осіб. Це має суттєво покращити спроможність НАБУ у боротьбі з топкорупцією та дасть змогу детективам Бюро збільшити кількість справ, які вони розслідують. Центр громадського моніторингу та контролю розповідає, чому виникла необхідність розширити штат НАБУ та як це вплине на боротьбу з топкорупцією в Україні.

КІЛЬКІСТЬ СПРАВ ЗРОСТАЄ, КІЛЬКІСТЬ ДЕТЕКТИВІВ — НІ

Закон про Національне антикорупційне бюро України, ухвалений у 2014 році, визначав загальну кількість співробітників Бюро у кількості 700 осіб, із яких детективів було лише 246. Натомість кількість справ, що розслідує НАБУ, — стрімко зростала: якщо на 2016 рік було 264 провадження, то у 2019-му їх стало вже 892. Торік через війну кількість проваджень скоротилась до 633, але це однаково у два з половиною рази більше, ніж було вісім років тому.

За словами директора НАБУ Семени Кривоноса, на 2023 рік Бюро мало суттєву нестачу персоналу оперативного-технічного рівня — детективів та криміналістів. «У нас не такі видатні результати у сфері оборони. І у нас, очевидно, є проблеми з розслідуванням справ енергетики, складних фінансових злочинів. Але ми працюємо над цим. Ми абсолютно точно покажемо результат і в цих сферах», — додав посадовець. Ситуацію дещо поліпшила внутрішня реорганізація штату: скоротили службов-

ців, які не виконували основну функцію НАБУ, та збільшили кількість посад для тих, хто задіяний у розслідуваннях.

Навіть за таких умов НАБУ демонструє хороші результати у боротьбі з топкорупцією. За 11 місяців 2023 року Бюро повідомило про підозру 254 особам (проти 188 у 2022 році), 92 обвинувальні акти щодо 220 осіб скерували до суду, 56 обвинувальних вироків ухвалив Антикорупційний суд у справах НАБУ. Серед найбільш гучних проваджень минулого року — викриття на отриманні хабара голови Верховного Суду Всеволода Князева, затримання заступника міністра розвитку громад, територій та інфраструктури, викриття корупційної схеми за участі першого заступника міністра аграрної політики. Також у 2023-му НАБУ передало до суду справи щодо низки народних депутатів та топменеджерів державних підприємств.

ДВА ВИКЛИКИ ДЛЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО

Закон щодо посилення спроможності НАБУ, ухвалений Парламентом вост-

мого грудня, передбачає збільшення чисельності працівників Бюро на 100 людей щороку — у 2024-му, 2025-му та 2026-му. Левова частка нових співробітників — це саме детективи і аналітики. Поетапність набору зумовлена навантаженням на державний бюджет: якщо парламентарі збільшили штат на триста осіб відразу, це обійшлося б державі у понад мільярд гривень.

Збільшення штату НАБУ на третину впродовж трьох років — неабиякий виклик для установи. Насамперед Бюро повинно забезпечити чесність та прозорість конкурсу з відбору працівників, за яким прискіпливо стежитимуть як громадська та журналісти, так і західні партнери України. Також необхідно провести навчання детективів, їхню інтеграцію в систему Бюро, але разом з тим, зберегти якість та ефективність роботи установи. Від того, як НАБУ впорається з цими завданнями, залежить, чи буде якісний стрибок у боротьбі з топкорупцією в країні в найближчі роки.

Утім, 300 нових співробітників — не панacea, оскільки Бюро має й інші нагальні потреби. Йдеться, зокрема, про надання права НАБУ самостійно збирати інформацію з електронних носіїв (здійснювати прослуховування), а також про створення незалежної експертної установи при НАБУ. Це дозволило б значно прискорити розслідування, усунути ризики підкупку експертів корупціонерами, унеможливити вплив на результати експертних висновків та запобігти витоків інформації. Ці питання також має вирішити Верховна Рада.